

Istoria în Era Digitală

History Discipline facing Digital Era (Summary)

In recent years, developments in computing and information technologies have dramatically transformed the way we preserve historical documents, as well as we do the research, write about the past and most of all the way we teach history. New web-based materials and educational technology are available today to history teachers and students and it can significantly improve the teaching and learning process.

The multimedia interactive package on historical subjects is one of these revolutionary resources. Multimedia offers considerable amounts of information taking the form of texts, images, videos, audio recordings, animations, all in one, easy-to-handle, CD-ROM. The Internet with the World Wide Web is another educational tool which provides easy access to: a great variety of historical documents, articles, journals, historical films, opinions of great scholars etc which can be used in the teaching process as well as in the learning process. Although we found clear pedagogical advantages to the use of multimedia technology and Internet informational resources in history teaching, the introduction of this technology in the educational process must be managed with prudence.

„Viitorul istoric va fi informatician sau nu va fi deloc” enunța profetic Emmanuel Leroy-Ladurie, la sfârșitul anilor '60¹. Butada istoricului francez etichetată drept utopică de colegii săi de generație pare să devină totuși din ce în ce mai plauzibilă în condițiile în care revoluția informațională și tehnologică s-a accelerat.

În ultimii ani, dezvoltările în domeniul computerului și IT-ului au schimbat radical modul în care păstrăm documente, au transformat cercetarea și modul în care scriem despre trecut. Acum textele și manuscrisele scrise pe hârtie - elementele de bază ale istoriei tradiționale și ale cercetării de arhivă - coexistă cu surse cu caracter istoric, dinamice, multimedia, codate digital. Materiale care anterior se aflau la dispoziția unui număr mic de persoane ascunse în arhive obscure și inaccesibile, acum sunt disponibile unui public larg și mereu în creștere. De asemenea, se pot întreprinde cercetări electronice, se poate preda prin intermediul Internetului, se pot utiliza resurse audio și video din toată lumea, de toată lumea. În același timp mass-media tradițională – radio, televiziunea, și

¹ *Histoire et informatique* III, Univerite de Paris, 1997, p. 15 .

filmul - este utilizată de istorici pentru a comunica informații unui larg auditoriu; date cu caracter istoric, derivând din aceste medii au ajuns deja să graviteze pe WWW (World Wide Web) prin intermediul Internetului. Există o largă varietate de materiale didactice educaționale cu profil istoric și există *soft-uri* care oferă profesorului de istorie instrumente ușor de mânuit pentru realizarea unor prezentări istorice multimedia interactive, *profesorul de istorie devenind un adevărat informatician (utilizator și nu programator)*. Implicațiile acestor schimbări în domeniul cercetării, pedagogiei și publicării sunt semnificative și încep să fie vizibile și la noi.

În România, astfel de eforturi de adaptare a Istoriei la *noua eră digitală* sunt abia la început, însă o serie de istorici și profesori de istorie români au înțeles necesitatea și avantajele utilizării noilor posibilități tehnologice și informaționale.

În continuare voi încerca să identific și să descriu tocmai aceste resurse inedite de informație și mijloace tehnologice educaționale care vor revoluționa modul de desfășurare al orei de istorie, vor schimba rolul profesorului, precum și gradul de implicare al elevului în propria sa instruire.

În anii '70 cele mai performante mijloace audio-vizuale de învățământ erau diaproiectorul și banda magnetică cu ajutorul cărora profesorul de istorie încerca să recreeze fenomene, procese și evenimente istorice, pentru a îmbogăți conținutul lecției, pentru a activa și informa elevii.

În anii '80, mai ales în Occident, aparatele video și casetofoanele au devenit formele prevalente de tehnologie educațională, iar în anii '90 se generalizează utilizarea PC-ului (Personal Computer) care suportă aplicații multimedia. Potențialul educațional al computerului și al aplicațiilor multimedia a fost intuit imediat de profesorii și de metodiștii occidentali.

S-a constatat în urma unor evaluări atente că utilizarea materialelor multimedia la ora de istorie a dus la obținerea unor importante câștiguri educaționale: elevii obțin cunoștințe sporite, abilitățile de cercetare și capacitățile intelectuale sunt consolidate și îmbunătățite, sporesc cunoștințele și abilitățile în utilizarea tehnologiei informației; elevii învață să se folosească de *multimedia* pentru a recupera informații din mai multe surse și nu în ultimul rând sporește interesul și angajarea elevilor în procesul educațional².

În mod firesc, vă veți pune întrebarea, în ce măsură sistemul școlar românesc își poate permite să implementeze și să întrețină tehnologia necesară unei astfel de forme de învățământ care s-a generalizat deja în Occident?

Întrebarea este cât se poate de îndreptățită în condițiile în care sistemul educațional românesc, la ora actuală, are alte priorități. Programul SEI (Sistemul Educațional Informatizat) implementat de MECT în toate cele 1365 de licee din România, este însă un răspuns promițător. Prin acest program se încearcă informatizarea sistemului de predare, testare și notare, organizarea materialelor educaționale etc., calculatorul urmând să fie folosit pentru predarea nu doar a informaticii ci și a biologiei, chimiei, geografiei, **istoriei**³. Înainte de a începe

² <http://www.iste.org/research/reports/tlcu/multimedia.cfm>

³ C. Badea, I. Ancuțescu, *Liceele cu calculatoare nu au personal calificat*, <http://www.edu.ro/download/rpress>

descrierea instrumentelor multimedia cu profil istoric care, integrate în procesul de învățământ, vor contribui în mod semnificativ la sporirea eficienței acestuia, trebuie definit conceptul de *multimedia*.

Multimedia este un domeniu care privește integrarea textului, graficelor, desenelor, imaginilor statice și dinamice (video), animației, secvențelor audio și orice alt mediu în care informația de orice tip poate fi reprezentată, păstrată, transmisă și procesată digital, totul prin intermediul calculatorului. Când se permite unui utilizator final să controleze aceste elementele și momentul furnizării lor, atunci vorbim despre *multimedia interactivă*. Când se furnizează o structură de elemente corelate prin intermediul unei hiperlegături (în rețea Internet) ce pot fi utilizate pentru navigare, multimedia devine **hipermedia**⁴. „Sistemele hipermedia” încearcă să ofere medii de lucru și de învățare adaptate gândirii umane, medii în care utilizatorul să poată face asociații între subiecte, nu să se mute de la unul la altul ca într-o listă ordonată alfabetic. De exemplu, o prezentare hipermedia referitoare la istoria Franței în timpul lui Napoleon poate cuprinde legături la istorie, societate, geografie, artă, arhivistică și arheologie.

Astfel, dacă în anii '70-'80, mijloacele audio-vizuale folosite în predarea istoriei la clasă ofereau elevilor reprezentări fidele ale unor spații, epoci, personalități istorice, înlesneau prezentarea unor fenomene ireversibile care s-au petrecut în trecut etc., acestea aveau însă un mare dezavantaj: predispuneau la pasivitate, promovau lipsa de participare a elevilor la elaborarea cunoștințelor, la propria lor instruire.⁵

Aplicațiile multimedia interactive au însă un atu hotărâtor, după cum le spune și numele - *interactivitatea*. Prin utilizarea acestor instrumente, învățarea este activă, imediată, și de ce nu, mult mai distractivă, ceea ce deja este o schimbare radicală față de pedagogia tradițională. Elevul controlează cantitatea de informație primită și momentul în care o primește, iar profesorul nu mai este principalul furnizor de cunoștințe și informații ci un ghid sau un mentor de-a lungul traseului educațional.

Astfel de aplicații multimedia sunt **Enciclopediile istorice** (CD-ROM-uri didactice cu profil istoric) - principalele instrumente multimedia interactive care folosite în mod judicios în predarea istoriei ar spori semnificativ randamentul de învățare al elevului. Pe un singur CD-ROM este îmbinată informația sub forma textului scris, a sunetelor antrenante, a elementelor de grafică, secvențe video captivante, animație. Avantajele acestor programe constau în obținerea și reținerea atenției și interesului utilizatorului-elev un timp mai îndelungat, favorizarea învățării prin explorare și descoperire și îmbunătățirea procesului de reținere a informațiilor, ceea ce face ca utilizarea lor la ora de istorie să fie cât se poate de constructivă⁶.

Studiile de specialitate arată că stimularea prin sunet asigură o rată de retenție a informațiilor egală cu aproximativ 20%, audiovizualul asigură o rată de retenție de cel mult 30%, iar prezentările multimedia interactive în care utilizatorul

⁴ T. Vaughan, *Multimedia - Ghid practic*, Ed Teora, București, 2002, p. 3.

⁵ T. Mucica, M. Perovici, I. Cerghiț, *Mijloace audio-vizuale în studiul Istoriei*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 21.

⁶ T. Vaughan, *op.cit.*, p. 10.

este efectiv implicat pot duce la o rată de retenție de până la 60% (Jay Sandom, Einstein & Sandom)⁷.

Enciclopediile istorice realizate de studiouri profesioniste mai ales din Statele Unite, sunt axate pe teme istorice de interes general. Acestea, având o finalitate comercială, pun accentul pe impresionarea utilizatorului prin folosirea de imagini, sunete, filme, reconstituiri grafice spectaculoase și mai puțin pe informația brută.

Acest lucru nu înseamnă că utilitatea lor didactică este neglijabilă, dimpotrivă, reconstituirile grafice incluse în majoritatea acestor programe sunt profesionist realizate până la cel mai mic detaliu, având la bază o documentare și o cercetare prodigioasă, la fel și secvențele video reprezentând personalități istorice dispărute, discursuri, întâlniri la vârf înregistrate pe bandă video și apoi prelucrate digital, înregistrări audio etc, materiale care cu greu ar putea fi procurate, prelucrate și organizate de profesorii de istorie în mod independent.

Achiziționarea unor astfel de enciclopedii și utilizarea lor în procesul de predare ar constitui un pas înainte spre îmbunătățirea desfășurării orei de istorie și mai ales spre atingerea obiectivelor educaționale.

Iată două exemple de astfel de enciclopedii istorice multimedia:

- 1) **Civilizații antice** este o enciclopedie realizată de *Topics Entertainment* care poartă utilizatorul într-o călătorie virtuală prin istoria civilizațiilor și culturilor dispărute ce stârnesc interesul și imaginația oamenilor chiar și în ziua de azi: *Călătorie în Țara Faraonilor* - deschide fereastra spre civilizația egipteană din preistorie până în prezent; *Explorând Orașe Antice* - oferă o imagine complexă asupra orașelor antice: Pompei, Roma, Petra etc; *Sumer-ul și Babilonul* se relevă utilizatorului care este „teleportat” în deșerturile Orientului Mijlociu. În final sunt prezentate o mulțime de imagini și fotografii extraordinare precum și hărți oferite de National Geographic.
- 2) **Descoperirea Egiptului** este o colecție de 3 CD-ROM-uri: *Călătorie pe Nil, Epoca Faraonilor și Minunile Trecutului și Presentului*. Sunt explorate peisajele istorice egiptene, piramidele și templele, iar viețile celor mai faimoși faraoni sunt prezentate în amănunțime. De asemenea sunt incluse și spectaculoase tururi virtuale 3-D prin mormântul lui Tutankamon, piramida lui Keops, și mormântul lui Nefertiti⁸.

Alte titluri care merită a fi menționate: *Al doilea război mondial, Istoria navală, Istoria Artei, Mari bătălii ale războiului civil* etc.

Nu trebuie uitate enciclopediile multimedia cu caracter general: *Microsoft Encarta* care oferă accesul la mii de articole, imagini, sute de video-clipuri, animații, înregistrări audio, la fel și *Enciclopedia Britannica*; de asemenea foarte interesante sunt și *Enciclopedia Crimei Organizate* sau *Enciclopedia Președinților Americani*.

⁷ Idem, p. 11.

⁸ <http://artzia.com/cgi-bin/>

Există și o varietate de programe de specialitate cu un grad de interactivitate mai mare decât cel practicat la enciclopediile istorice, realizate în concordanță cu obiectivele didactice.

În această categorie se încadrează două programe foarte interesante elaborate în Grecia și concepute ca auxiliare la procesul de predare în cadrul orei de istorie:

- 1) **Civilizația miceniană** - este un *soft* care antrenează abilitățile de exploratori ale elevilor, concentrându-se asupra studiului civilizației miceniene prin intermediul descoperirilor arheologice. Elevul, jucând rolul unui arheolog, cercetează siturile arheologice și încearcă să recreeze și să interpreteze viața în timpul erei Miceniene pe baza descoperirilor sale. Acest program se adresează elevilor cu vârsta între 10 și 15 ani.
- 2) **Istoria pentru liceu** – este un program care include scenarii destinate să sprijine predarea unităților din curricula didactică referitoare la Grecia Antică și Bizanț. Aceste scenarii încorporează activități variate: studiul surselor istorice, investigarea unor probleme, alături de un pachet semnificativ de informații și un bogat material multimedia⁹.

Un alt instrument care devine din ce în ce mai accesibil profesorilor de istorie și elevilor, este **Internetul**. Acesta a devenit sursa cea mai vastă de documentare atât pentru predarea istoriei la clasă cât și pentru temele și cercetarea individuală a elevilor. Internetul, apărut în Statele Unite în urmă cu 20 de ani, este o super-rețea globală la care sunt conectate peste 120 de milioane de calculatoare (numărul lor dublându-se în fiecare an) care permite comunicarea și transferul de informații între acestea. World Wide Web-ul (WWW) este serviciul oferit de Internet care aduce interactivitatea și grafica în rețeaua Internet. În urmă cu câțiva ani World Wide Web-ul era necunoscut pentru majoritatea elevilor și a profesorilor de istorie, iar în urmă cu nouă sau zece ani WWW-ul nici nu exista.

Avantajele Internetului provin din faptul că majoritatea materialelor de pe Internet sunt, în mod regulat, aduse la zi, cu un cost relativ redus și din aceea că informațiile disponibile se găsesc într-un format digital, astfel încât textul, imaginile și sunetul pot fi preluate pentru a fi folosite la orele de istorie sau pentru a fi transpuse pe site-ul școlii.

Mai mult decât poate să se spere în cazul unui manual școlar, Internetul asigură accesul profesorilor de istorie și elevilor la:

- o mare varietate de documente istorice de importanță deosebită;
- o mulțime de surse istorice, ca de exemplu: documente oficiale, articole din ziare, reviste și jurnale, scrisori, cărți poștale, fragmente de jurnal personal, memorii, fotografii, afișe, scene din filme, jurnale de actualități și filme documentare de televiziune, programe privind viața cotidiană și alte materiale audiovizuale relevante;
- o diversitate de surse istorice secundare despre evenimente importante;

⁹ http://www.ypepth.gr/conf_edu_sw/demos.htm

- o varietate de abordări ale istoricilor care dezvăluie numeroase perspective asupra evenimentelor istorice din diferite epoci istorice¹⁰.

Având acces, prin intermediul Internetului, la o asemenea bogăție de surse, profesorului dar și elevului deopotrivă, li se oferă posibilitatea de a-și exersa abilitățile specifice istoricului. Utilizarea Internetului în scop benefic presupune o cercetare sistematică a evenimentului abordat și calități reale de cercetător. Autenticitatea și credibilitatea informațiilor care se regăsesc pe orice site trebuie însă verificate. Trebuie identificate și analizate unele distorsiuni ale realității, așa cum apar ele în cadrul sursei. Istoricul trebuie să fie conștient de ceea ce lipsește, cât și de ceea ce este disponibil pe orice *site web*. În condițiile în care informațiile și materialele aflate pe Internet nu sunt supuse nici unui fel de cenzuri, profesorii trebuie să verifice și să selecteze acele site-uri ce oferă informații viabile din punct de vedere științific care pot fi folosite de elevi, fără riscul de a-i dezinforma sau îndoctrina.

Căutarea informației dorite, pe Internet, trebuie să urmeze o anumită strategie, pusă în aplicare cu ajutorul motoarelor de căutare (Yahoo, Google, Alta Vista etc), pentru ca utilizatorul să nu se rătăcească prin hățișul de informație existent în rețea. Principalele metode de identificare a informației în WWW sunt:

- a. arborescentă (sau ierarhică), aceasta folosește subiectul căutării, pornind de la un domeniu general și ajungând la subdomeniul dorit (ex: Istorie>Istoria Europei>Istoria României>Epoca romana),
- b. pe baza cuvântului cheie, care definește evenimentul istoric căutat.

Profesorii pot folosi Internetul pentru a accesa *site*-uri importante și a extrage materiale pe care să le folosească ca pe o resursă suplimentară la ora de istorie și pot utiliza *soft-uri* specializate pentru a alcătui materiale atractive și pline de imaginație, în care apar materiale preluate de pe Internet, incluzând texte, fotografii, hărți, grafice, afișe.

Informațiile pot fi aduse la zi prin accesarea surselor primare și secundare de pe *site*-uri, a lucrărilor de istorie publicate pe Internet, a revistelor de istorie în format electronic și a celor mai recente descoperiri cu referire la un subiect sau la o temă dată. Deja, multe departamente de istorie ale universităților publice pe Internet articole științifice. Mai mult, rezultatele numeroaselor reuniuni internaționale au fost puse pe Internet¹¹.

Noua tehnologie a comunicării reprezintă un mijloc important prin intermediul căruia un profesor de istorie poate să stabilească legături cu alți profesori pentru a-și împărtăși ideile, planurile de lecții, a face schimb de materiale și a întocmi proiecte de colaborare.

Modul cel mai simplu în care poate fi realizat acest lucru este prin poșta electronică (e-mail), în special, în epoca prezentă, cele mai moderne conturi de e-mail pot include o varietate de fișiere, de exemplu, texte, fotografii, grafice și materiale audio-vizuale. Un mijloc alternativ de colaborare la distanță îl reprezintă conferințele cu circuit închis¹². De asemenea Internetul a sporit posibilitatea alcătuirii de proiecte prin intermediul cărora elevii care studiază

¹⁰ R. Stradling, *Să înțelegem istoria secolului XX*, Ed Sigma, București, 2002, p.147.

¹¹ Ibidem, p. 149.

¹² Ibidem, p. 150.

istoria în școli și țări diferite pot colabora și face schimb de informații, idei și materiale.

Pentru elevi, Internetul oferă posibilități imense, mai ales, pentru a învăța. Chiar și în cazul în care elevul lucrează în afara Internetului, pe materiale care au fost preluate de pe Internet de către profesor, această abordare este interactivă și este centrată pe elev. De asemenea, atunci când au posibilitatea de a accesa *site*-uri și documente importante elevii sunt mult mai motivați să cerceteze mai în amănunt o temă anume. În multe cazuri, aceasta trezește interesul elevului pentru subiectul respectiv, oferindu-i posibilitatea de a analiza evenimentele într-un context mai larg și, prin intermediul surselor primare, să înțeleagă ceea ce gândeau oamenii în trecut și cum reacționau la unele evenimente în curs de desfășurare. Profesorul însă trebuie să se asigure că activitatea de cercetare a elevului pe Internet are la bază un plan de lucru bine stabilit și o strategie de căutare eficientă.

Internetul îi permite elevului care studiază istoria să se implice în formularea unor întrebări, în analiza de tip critic, în afirmarea concluziilor, producerea de explicații logice în legătură cu ceea ce s-a întâmplat și de ce, în recunoașterea unor dovezi ca fiind incomplete și neconsistente sau părtinitoare și în sesizarea faptului că sursele istorice sunt deschise mai multor interpretări¹³.

După cum am precizat mai sus, profesorul de istorie trebuie să evalueze orice *site* Web înainte ca elevii să aibă acces la ele, trebuie să verifice nu doar conținutul acestor resurse ci și valoarea lor pedagogică, acuratețea documentului Web (Cine a scris pagina?), autoritatea documentului (Cine publică materialul?), obiectivitatea și actualitatea acestuia, etc.¹⁴.

În continuare voi trece în revistă câteva categorii de *site*-uri Web, disponibile pe Internet, care pot servi cercetării istorice și voi detalia câte un exemplu din fiecare categorie:

Portaluri și directoare:

- HyperHistory - <http://www.hyperhistory.com>
- The History Journals Guide – <http://www.history-journals.de/>
- History TV – <http://www.mitglied.lycos.de/TicoFluck/home.html>
- History World – <http://www.historyworld.net/default.asp>
- H-Net – <http://www.h-net.msu.edu/>
- History Channel.com – <http://www.historychannel.com>

Hyperhistory este un proiect științific care se extinde, acoperind 3000 de ani de istorie mondială printr-o combinație interactivă de cronologii, hărți și biografii. *Site*-ul cuprinde 2000 de fișiere interconectate precum și sute de legături (*links*) spre alte *site*-uri din WWW. *HyperHistory* cuprinde la ora actuală 50 MB de imagini și fișiere text referitoare la istoria lumii. Meniul conține cinci butoane reprezentând domeniile: Evenimente, Personalități, Istorie, Hărți, precum și – Opțiuni - care include secțiuni ce nu se integrează în celelalte domenii (secțiuni administrative).

¹³ Ibidem, p. 151.

¹⁴ M. Jalobeanu, *WWW în învățământ. Instruirea prin Internet*, Cluj Napoca, 2001, p. 88.

Arhive

- Arhiva vizuală europeană - <http://192.87.107.12/eva/uk/search.asp>
- Arhivele de război – <http://www.ina.fr//Archives/Guerre>
- Resursele arhivistice canadiene - <http://www.usask.ca/archives/menu.html>
- Arhivele Naționale ale Statelor Unite – <http://www.nara.gov/nara/nail.html>
- Oficiul Înregistrărilor Publice - Marea Britanie - <http://www.pro.gov.uk/>

Arhiva Europeană Vizuală (EVA) este o vastă resursă de fotografii istorice datând din 1840 până astăzi. Fotografii provin din colecțiile Arhivelor londoneze metropolitane și din arhivele de stat de la Antwerpen. În prezent EVA cuprinde 18028 descrieri de fotografii digitizate. Accesul la fotografii se face prin instrumentele de căutare, introducând cuvântul cheie care descrie imaginea căutată.

Pagini tematice

- Memoria. Ro Istorie orală – <http://www.memoria.ro>
- Virtual Museum of New France – <http://mvnf.muse.digital.ca>
- Center for History and New Media - <http://www.chnm.gmu.edu/index1.html>

Memoria.ro, este o bibliotecă digitală de interviuri, memorialistică, studii de istorie orală, cărți și imagini din istoria recentă a României, prezentând evenimente politice, sociale și culturale ale secolului XX așa cum acestea se reflectă în conștiința celor care le-au trăit. Memoria.ro are următoarele componente: O baza de date cu 45 interviuri luate populației vârstnice din Brașov, O selecție din Arhiva Grupului de Istorie Orală și Antropologie Culturală al Fundației "A Treia Europa" din Timișoara, cu interviuri luate populației din Banat, Varianta electronică a revistelor "Martor" (a Muzeului Țăranului Român) și "Memoria - Revista gândirii arestate" (a Fundației "Memoria"), precum și un indice de titluri din alte jurnale și reviste; o bază de date conținând interviuri și articole de memorialistică publicate în cărți și reviste de circulație națională, precum și interviuri inedite.

Enciclopedii on –line

- Enciclopedia Britannica – <http://www.eb.com/search>
- Encarta – <http://Encarta.msn.com>
- Grolier Online - <http://gi.grolier.com>

Grolier Online oferă cea mai complexă colecție de surse de referință: Enciclopedia Americană, Grolier Multimedia Encyclopedia etc. *Site-ul* este actualizat săptămânal și oferă sute de mii legături spre periodice și site-uri de surse primare, dicționare, jocuri educaționale, fotografii și hărți, atlase, arhive de știri, bibliografii, resurse didactice și multe altele.

Hărți

- Antique maps - <http://www.raremaps.com/>
- History of cartography - <http://www.maphistory.info/>
- Heritage Map Museum - <http://www.carto.com>

Map History – este un site care face parte din Biblioteca virtuală a WWW-ului. Nu există imagini sau hărți pe acest site ci doar legături spre cele mai bogate și

bine documentate site-uri de hărți ordonate în funcție de dimensiuni (numărul de hărți incluse în site), tematică, spațiu geografic.

Canale de știri

- National Geographic – History - <http://www.nationalgeographic.com/siteindex/history>.
- History News Service – <http://www.h-net.org/>
- Art History News – http://www.usc.edu/dept/LAS/Art_History/news.htm

National Geographic.com – History este site-ul canalului TV cu același nume, organizat pe domeniile tratate în documentarele televizate: Știință, Cultură, Geografie etc. Pagina dedicată Istoriei cuprinde un Index care trimite la subiecte din: Istoria lumii, Istoria militară, Istoria SUA și Hărți istorice on-line.

Biblioteci full-text și on-line

- History Online – <http://historyonline.chadwyck.co.uk/bho>
- Questia Library – <http://www.questia.com>
- Oxford Library Catalog – <http://www.ox.ac.uk/>
- Library of Congress – <http://www.loc.gov/>

History Online este un portal on-line dedicat istoricilor și tuturor pasionaților de istorie, oferind acces la o mare varietate de resurse istorice digitale publicate de Compania ProQuest (ProQuest este o resursă electronică, cuprinzând opt baze de date, pusă la dispoziție și de Biblioteca Universitară „Eugen Todoran”). În prezent există nouăsprezece colecții de istorie disponibile prin History Online cuprinzând surse istorice rare. Printre resursele portalului sunt *Centrul de Studiu al Istoriei*, ideal pentru studenții de istorie oferind o colecție de surse primare și secundare digitizate, biblioteci vaste de imagini, video-clipuri, lucrări de referință, ghiduri, *link-uri* Web.

Desigur toate aceste oportunități și potențialul educațional pe care îl dețin trebuie analizat cu mare atenție astfel ca aceste resurse să fie integrate cu discernământ în cadrul lecției de istorie. Noile mijloace de învățământ și surse informaționale vor ridica noi și complexe probleme specialiștilor în metodică istoriei dar mai ales profesorilor: elaborarea unui nou model educațional, noi metode de lucru, pregătirea profesorilor și elevilor pentru utilizarea noilor instrumente etc.

Totuși trebuie recunoscut că există la ora actuală suficiente neajunsuri ale procesului educațional, care justifică eforturile de identificare a unor noi instrumente și noi idei care să reformeze tradiționala pedagogie a pasivității. Învățarea poate fi mai activă, mai ușoară și mai distractivă, dacă se profită de avantajele tehnologiei educaționale moderne și cele ale Internetului ca sursă inedită de documentare istorică. Acestea, dar nu numai acestea, reprezintă instrumentele care ne vor ajuta să îmbunătățim calitatea a ceea ce predăm și a ceea ce învățăm, într-un viitor ce sperăm a fi cât mai apropiat.

Bibliografie:

Ioniță, I., *Metodica predării istoriei*, București, 1996

Jalobeanu M., *WWW in invatamant. Instruirea prin Internet*, Cluj Napoca, 2001
Mucica T.; Perovici M., Cerghiț I, *Mijloace audio-vizuale în studiul Istoriei*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1979
Pinol, J.; Zysberg, A., *Metier d'historian avec un ordinateur*, Paris, 1995
Stradling R., *Să înțelegem istoria secolului XX*, Ed Sigma, București, 2002
Vaughan, T., *Multimedia - Ghid practic*, Ed Teora, București, 2002
XXX - *Histoire et informatique III*, Universite de Paris, 1997

Adrese Internet:

<http://artzia.com/cgi-bin/>
<http://ashp.cuny.edu/sbrier.html>
<http://www.edu.ro/download/rpress>
<http://www.er.uqam.ca/nobel/r12270/>
<http://www.iste.org/research/reports/tlcu/multimedia.cfm>
<http://www.x3m.ro/ScoalaOnline/index.htm>